Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia nowożytna Polski – wykład, PG_00205543						
Kierunek studiów	Historia (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2027/2028		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	2		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	3		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr hab. Sławomir Kościelak				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach	Praca własna studenta		RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0	43.0		75
Cel przedmiotu	Zapoznanie studenta z głównymi elementami historii i kultury nowożytnej Polski						

Efekty uczenia się przedmiotu

Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
[HISTL3_U08] Potrafi efektywnie planować i organizować swoją pracę, samodzielnie zdobywając i utrwalając wiedzę w sposób uporządkowany i systematyczny	Potrafi efektywnie planować i organizować proces samodzielnego zdobywania i utrwalania wiedzy z zakresu historii nowożytnej Polski w sposób uporządkowany i systematyczny.	[SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
[HISTL3_K01] Krytycznie ocenia posiadaną wiedzę, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	Student jest krytyczny wobec swojej wiedzę, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemów omawianych na zajęciach z historii nowożytnej Polski	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
[HISTL3_W05] Ma zaawansowaną wiedzę na temat dorobku historiografii, różnorodności punktów widzenia oraz ma świadomość istnienia w naukach historycznych i pokrewnych różnych punktów widzenia, determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym	Ma zaawansowaną wiedzę na temat dorobku historiografii w odniesieniu do historii Polski XVI-XVIII w. i świadomość istnienia różnych punktów widzenia wśród badaczy	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
[HISTL3_W02] Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie, wiedzę o historii dawnych i współczesnych ziem polskich	Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie, wiedzę o dziejach nowożytnej Polski	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Treści przedmiotu

A. Problematyka wykładu
1. Polska 2 poł. XV pocz. XIX w. problem cezury badawczej.
2. Polska na tle tzw. kryzysu gospodarki i społeczeństwa średniowiecznej Europy. Początki społeczeństwa "nowożytnego".
3. Społeczeństwo Rzeczpospolitej (demografia, narodowości, mobilność wewnętrzna, szlachta-mieszczaństwo-chłopi).
4. Ustrój polityczny (struktury władzy politycznej).
5. Ustrój prawny (źródła prawa, partykularyzm prawny, rodzaje prawa: prawo karne, prawo rzeczowe; egzekucja prawa).
6. Społeczeństwo i religia (katolicy-protestanci-prawosławni-Żydzi i inni).
7. Polska spichlerzem Europy mit i realia gospodarcze XVI XVIII w.
8. Poglądy gospodarcze: pieniądz i kredyt; podatki i wydatki
9. Mentalność rządzących (sarmatyzm - potrzeba mitu)
10. Auto- i heterostereotypy Polaków w XVII-XVIII w.
11. Szlachcic o chłopie. Życie codzienne wsi i dworu polskiego w XVII-XVIII w.
12. Świat na wspak. Literatura sowizdrzalska w Polsce nowożytnej.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
egzamin	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	**A. Podręczniki obowiązkowe:** a. *Polska, dzieje narodu, państwa i kultury*, red. J. Topolski, t. 2: J. Topolski, *Polska w czasach nowożytnych 1501-1795*, Poznań 1999. b. *Historia Sejmu polskiego*, t. I: *Do schyłku szlacheckiej Rzeczpospolitej*, pod red. J. Michalskiego, Warszawa 1984, s. 5-61 (J. Bardach); s. 114-216 (A. Sucheni-Grabowska). c. *Dzieje gospodarcze Polski do roku 1939*, Warszawa 1988, s. 135-225. d. Z. Kaczmarczyk, B. Leśnodorski, *Historia państwa i prawa Polski, t. II od połowy XV wieku do r. 1795*, Warszawa 1966, e. M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław 1986, część druga, s. 321-588. f. U. Augustyniak, *Historia Polski 1572-1795*, Warszawa 2008 **Lektury (zestawy do wyboru - opracowania syntetyczne, monografie a-d oraz źródło)** **zestaw 1:** a. A. Wyczański, *Wieś polskiego odrodzenia*, Warszawa 1969. b. W. Czapliński, *O Polsce siedemnastowiecznej. Problemy i sprawy*, Warszawa 1966. c. A. Eisenbach, *Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785-1870 na tle europejskim*, Warszawa 1988, s. 37-60; Z. Guldon, *Źródła i metody szacunków liczebności ludności żydowskiej w Polsce w XVI-XVIII wieku*, Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, 1986, 2, s. 249-263. d. *Przełom wieków XVI i XVII w literaturze i kulturze polskiej*, red. B. Otwinowska, J. Pelc, Wrocław 1984 (artykuły J. Pelca, J. Tazbira, A. Mączaka, J. S. Pasierba, J. Kowalczyka). e. źródło: B. Groicki, *Artykuły prawa majdeburskiego. Postępek sądów około karania na gardle*. *Ustawa płacej u sądów*, Warszawa 1954. **zestaw 2:** a. I. Lewandowski, *Rzymska i rzymsko-sarmacka genealogia rodów szlacheckich w niektórych herbarzach staropolskich,* [w:] *Świadomość*

		historyczna Polaków. Problemy i metody badawcze, pod red. J. Topolskiego, Łódź 1981, s. 227-249. b. P. Buchwald-Pelcowa, *Cenzura w dawnej Polsce. Między prasą drukarska a stosem*, Warszawa 1997. c. A. Wyczański, *Uwarstwienie społeczne w Polsce XVI wieku. Studia*, Warszawa 1977. d. A. Karpiński, *W walce z niewidzialnym wrogiem. Epidemie chorób zakaźnych*..., Warszawa 2000, rozdz. 3. e. źródło: J. Grodwagner, *Discurs o cenie pieniędzy*, [w:] *Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism*, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 331-347. **zestaw 3:** a. J. Topolski*, Gospodarka polska a europejska w XVI-XVIII wieku,* Poznań 1977. b. M. Korolko, *Klejnot swobodnego sumienia. Polemika wokół konfederacji warszawskiej w latach 1573-1658*, Warszawa 1974, s. 34-109. c. S. Cynarski*, Kilka uwag w sprawie sarmatyzmu w Polsce w początkach XVII wieku*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, 140, Prace Historyczne, 17, 1966, s. 117-132. d. K. Górski, *Zarys dziejów duchowości w Polsce*, Kraków 1986, s. 72-268. źródło: S. Zaremba, Okulary na rozchody w Koronie i z Korony, 1623, w: *Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism*, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 257-329. **zestaw 4:** a. W. Kriegseisen, *Sejmiki Rzeczpospolitej szlacheckiej w XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1991. b. A. Eisenbach, *Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785-1870 na tle europejskim*, Warszawa 1988, s. 37-60. c. A.F. Grabski, *Myśl historyczna polskiego Oświecenia*, Warszawa 1976, s. 15-55. d. W. Tomkiewicz, *Aktualizm i aktualizacja w malarstwie polskim XVII wieku*, Biuletyn Historii Sztuki, 13, 1950, 2/3, s. 5-46. e. źródło: Sz. Starowolski, *Reformacja obyczajów polskich, 1650*, w: *Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism*, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 193-256.

		zestaw 5: a. M. Kosman, *Protestanci i kontrreformacja. Z dziejów tolerancji w Rzeczpospolitej XVI-XVIII wieku,* Wrocław 1978. b. B. Baranowski, *Procesy czarownic w Polsce w XVII i XVIII wieku*, Łódź 1952; c. J. Tazbir, *Stosunek do obcych w dobie baroku*, [w:] *Swojskość i cudzoziemszczyzna w dziejach kultury polskiej*, Warszawa 1973, s. 80-112. d. S. Gierszewski, *Obywatele miast Polski przedrozbiorowej*, Warszawa 1973. e. źródło: *Traktat rycerstwu koronnemu, 1611*, w: *Rozprawy o pieniądzu w Polsce pierwszej połowy XVII wieku*, wyb. Z. Sadowski, Warszawa 1959, s. 84-121
	Uzupełniająca lista lektur	zostanie podana na zajęciach
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	1. Polska 2 poł. XV pocz. XIX w. problem cezury badawczej. 2-3. Polska na tle tzw. kryzysu gospodarki i społeczeństwa średniowiecznej Europy. Początki społeczeństwa "nowożytnego". 4. Społeczeństwo Rzeczpospolitej (demografia, narodowości, mobilność wewnętrzna, szlachta-mieszczaństwo-chłopi). 5. Ustrój polityczny (struktury władzy politycznej). 6. Ustrój prawny (źródła prawa, partykularyzm prawny, rodzaje prawa: prawo karne, prawo rzeczowe; egzekucja prawa). 7. Społeczeństwo i religia (katolicy-protestanci-prawosławni-Żydzi i inni). 8. Polska spichlerzem Europy mit i realia gospodarcze XVI XVIII w. 9. Poglądy gospodarcze: pieniądz i kredyt; podatki i wydatki 10. Mentalność rządzących (sarmatyzm - potrzeba mitu) 11. Auto- i heterostereotypy Polaków w XVII-XVIII w. 12. Szlachcic o chłopie. Życie codzienne na wsi polskiej w XVII-XVIII w. 13. Świat na wspak. Literatura sowiźrzalska w Polsce nowożytnej.	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	